

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Dopravná výchova

Hodinová dotácia:

Dopravná výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	0	0	0	0
Školský vzdelávací program	0	0	1	0	1
Spolu	0	0	1	0	1

1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

1. Charakteristika učebného predmetu

Predmet dopravná výchova má v primárnom vzdelávaní nezastupiteľnú úlohu, pretože milióny ľudí sú deň čo deň účastníkmi cestnej premávky. Pri ceste do práce, do školy, na nákupy, ako aj pri ceste za akýmikoľvek osobnými záujmami sa každý z nás stáva účastníkom cestnej premávky či už ako chodec, cyklista, cestujúci v prostriedkoch hromadnej prepravy, vodič motorového vozidla a pod. Doprava je neodmysliteľnou súčasťou života každého človeka.

Okrem pozitívnych stránok, ktoré so sebou doprava prináša, najmä v zmysle uspokojovania materiálnych a kultúrnych potrieb človeka, má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Jednou z najzávažnejších negatívnych stránok od samých začiatkov vzniku automobilizmu až po dnešok to boli a sú dopravné nehody. S rozvojom motorizmu sa ich počet zvyšuje. Pri dopravných nehodách dochádza k stratám na životoch, k ťažkým úrazom, často s trvalými následkami. Neúmerný je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku.

Akýkoľvek druh pohybu v cestnej premávke je nemysliteľný bez adekvátneho poznania a rešpektovania pravidiel cestnej premávky, teda platných všeobecne záväzných právnych predpisov pre túto oblasť, učebný predmet a nepriamo celá vzdelávacia sústava pripravuje ľudí na život v premávke na pozemných komunikáciách. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že škola je základnou a najdôležitejšou zložkou tohto systému. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo predmetu Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Svojim špecifickým obsahom a zameraním cieľavedome pôsobí na mravné, intelektuálne, fyzické a psychické vlastnosti žiakov. Úlohou dopravnej výchovy v školách je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke - ako chodcov alebo cyklistov - pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách (ďalej len DDI) alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

2. Ciele učebného predmetu

Ciele dopravnej výchovy na ZŠ sú zamerané na všetky tri oblasti osobnosti žiaka, na oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú. Je prirodzené, že nie pri každej téme sú v rovnakej miere rozvíjané všetky tri zložky osobnosti žiaka. Vyučujúci má dbať o to, aby na úkor osvojenia jednotlivých faktov a zručností nezanedbal rozvíjanie osobnosti žiaka z tejto oblasti do takej miery, ako ho umožňujú jeho osobné dispozície, vek, fyzická vyspelosť, atď.

Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- a) Pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- b) formovať mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- c) osvojiť si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, ako chodec, cyklista, cestujúci (spolujazdec),
- d) naučiť deti pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- e) zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- f) zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- g) pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- h) uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky,
- i) pochopiť význam komunikácie a kooperácie medzi účastníkmi cestnej premávky, naučiť sa predvídať potenciálne riziká vyplývajúce z povahy vozovky, dopravnej situácie a správania sa iných účastníkov cestnej premávky, učiť sa predvídať a reagovať na chyby druhých,
- j) pochopiť význam a úlohy policajtov pre bezpečnú a plynulú premávku na cestách,
- k) osvojiť si zásady, ale aj zručnosti a návyky súvisiace s poskytovaním prvej pomoci zranenej osobe pri dopravnej nehode,
- l) osvojiť si základné zručnosti a zásady správania sa pri dopravnej nehode.

V priebehu vyučovania je potrebné vytvárať tieto kompetencie:

- 1. Poznať dopravné značky a riadiť sa podľa nich.
- 2. Bezpečne chodiť po chodníku a po ceste.
- 3. Brať ohľad na ostatných účastníkov cestnej premávky.
- 4. Kultúrne sa správať na cestách a v dopravných prostriedkoch.
- 5. Zavolať alebo poskytnúť pomoc pri dopravnej nehode.
- 6. Schopnosť pozorovať svoje okolie a vyhodnocovať ho z hľadiska bezpečnosti.
- 7. Ovládať bezpečnú jazdu na bicykli.

Výsledkom výchovy a vzdelávania v oblasti bezpečnosti v cestnej premávke je okrem osvojenia si rôznych poznatkov a pravidiel cestnej premávky aj nadobudnutie konkrétnych

Základná škola, Sídliisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

zručností, ale aj návodov na riešenie určitých dopravných situácií. Z uvedeného dôvodu obsah vzdelávania členíme do nasledovných oblastí a veku primerane ho spracovávame pre jednotlivé kategórie žiakov.

3. Témy a tematické okruhy 4. Požiadavky na výstup

- 3.1. Teoretické znalosti pravidiel cestnej premávky
- 3.2. Dopravné značky a zariadenia
- 3.3. Praktické cvičenia
- 3.4. Taktika bezpečného správania a jednania pri chôdzi
- 3.5. Podmienky premávky na cestách
- 3.6. Technické podmienky prevádzky dopravných prostriedkov

3.1. Teoretické znalosti pravidiel cestnej premávky

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Kultúrne správanie sa na chodníku. Dbáť o čistotu chodníkov. Pozorne sa správať voči iným chodcom. Viesť žiakov k disciplinovanému a bezpečnému pohybu po chodníku, v obytnej a pešej zóne, pri prechádzaní cez cestu a križovatku.	Chôdza po chodníku – chôdza po pravej strane chodníka; vyhýbanie vpravo; prechádzanie vľavo; plynulá premávka po chodníku (napr. nezdržovanie ostatných chodcov vytváraním skupiniek); sústavné (alebo neustále) sledovanie premávky (nebezpečenstvo hroziace z vozovky, z prejazdov, z parkoviska, správanie sa v obytnej a pešej zóne, použitie chodníka vedeného iba po jednej strane ulice. Prechádzanie cez cestu a križovatku - pravidlá prechádzania cez cestu, svetelné signály bezpečné prechádzanie cez križovatku (cestu) riadenú svetelnou signalizáciou; Pohyb na bicykli	Žiaci rozlišujú vozovku a chodník. Vedia, čo je križovatka, ako sa prechádza, poznajú význam svetelných znamení a správne na ne reagujú. Poznajú najbezpečnejšiu cestu z domu do školy. Poznajú nebezpečenstvo vybiehania na cestu (spoza stojaceho auta, autobusu, električky atď.). Žiaci majú vedieť, že po chodníku pre chodcov sa nemá jazdiť na bicykli a je nutné

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	<p>– samostatný pohyb na bicykli v obytnej zóne, bezpečná jazda na bicykli v obytnej zóne.</p> <p>Prechádzanie cez cestu - voľba miesta – priechod, podchod alebo nadchod; svetelné signály; vyznačený priechod pre chodcov, križovatky; nebezpečenstvo pohybu na parkovisku, dobrý výhľad na obe strany, neustále sledovanie oboch strán pri prechádzaní; riadenie cestnej premávky pokynmi; význam svetelných signálov a pokynov policajtov; prednosť vozidiel s právom prednostnej jazdy (charakteristické zvukové a svetelné znamenia).</p> <p>Chôdza po ceste (v prípade, ak nie je popri ceste chodník) – pravidlá pohybu po ceste v prípade samotného chodca, resp. neorganizovanej skupiny (pri ľavom okraji proti smeru prichádzajúcich vozidiel, maximálne dvaja chodci vedľa seba), pravidlá pohybu pri presune skupiny v organizovanom tvare (pohyb po pravej strane vozovky), možné riziká pohybu na okraji cesty, neodkladné opustenie cesty v prípade nebezpečenstva sústavné sledovanie premávky,</p>	<p>zosadnúť z bicykla.</p>
--	---	----------------------------

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

<p>Vedia sa správať pri preprave v MHD. Sú si vedomí toho, že na hry musia mať bezpečné miesta (ihriská, park). Uvedomujú si nebezpečenstvo hry pri železničnej trati.</p>	<p>bezpečné oblečenie na ceste. Osobitný dôraz na nácvik prechádzania cez cestu pomedzi zaparkované vozidlá.</p> <p>Cestovanie verejnými dopravnými prostriedkami – pravidlá správania: prednosť pri nastupovaní a vystupovaní, označené miesta pre invalidov, starých a chorých ľudí, dodržiavanie bezpečnosti počas jazdy. Pohyb na bicykli – pohyb po chodníku pre chodcov popri bicykli, pravidlá pohybu cyklistu na ceste (do 10 rokov len v sprievode osoby staršej ako 18 rokov, signály pri odbočovaní, držanie riadidiel, jazda jednotlivo).</p>	<p>Ovládajú kultivované a bezpečné správanie vo verejných dopravných prostriedkoch.</p> <p>Poznajú bezpečné miesta pre hry. Vedia privolať pomoc pri dopravnej nehode.</p>
--	---	--

3.2. Dopravné značky a zariadenia

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>Žiak chápe zmysel svetelných signálov a vie sa nimi samostatne riadiť. Pozná a rešpektuje vybrané dopravné značky.</p>	<p>Rozdelenie podľa významu Výstražné: Pozor deti. Zákazové : Zákaz vstupu chodcov. Príkazové: Cestička pre chodcov, Iný príkaz (s nápisom na značke Prejdi na druhú stranu a podobne). Informatívne: Hlavná cesta, Priechod pre</p>	<p>Žiaci poznajú najdôležitejšie dopravné značky pre chodcov a bicyklistov; všímajú si na ktorých miestach v obci, v meste a v jeho okolí sú umiestnené a prečo.</p>

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	<p>chodcov, označenie zastávky verejnej hromadnej dopravy – električky, autobusu, trolejbusu, Obytná zóna, Koniec obytnej zóny, Parkovisko.</p> <p>Priečne čiary: Priechod pre chodcov.</p> <p>Svetelné signály: Signál pre chodcov so znamením „Stoj“, Signál pre chodcov so znamením „Voľno“, Signály – zelená, oranžová, červená.</p>	
--	--	--

3.3. Praktické cvičenia

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>Pomoc telesne postihnutým chodcom.</p> <p>Pochopiť význam opatrného prechádzania cez cestu.</p>	<p>Chôdza po pravej strane chodníka, stretávanie sa chodcov, obchádzanie pomaly idúcich chodcov alebo prekážky, prechádzanie cez cestu neriadenu i riadenú svetelnou signalizáciou.</p> <p>Chôdza po ľavom okraji cesty, po krajnici, predchádzanie. Prechádzanie vozovky v rôznych situáciách (návzik základných úkonov, t. j. zastavenie, rozhliadnutie) a na rôznych miestach (i v miestach so zakrytým výhľadom).</p>	<p>Žiak vie, že po chodníku sa chodí po pravej strane.</p> <p>Žiaci vedia správne prechádzať cez cestu.</p>

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

3.4. Taktika bezpečného správania a jednania pri chôdzi

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Ohľaduplné správanie sa voči ostatným chodcom a účastníkom cestnej premávky. Chápe význam prechodu pre chodcov ako najbezpečnejšieho miesta na prechod.	Určenie a vyhľadanie najbezpečnejšej trasy na dosiahnutie nejakého cieľa v okolí školy alebo v meste. Nácvik „účasti v cestnej premávke“ len v sprievode dospelých alebo v skupinách. Vedieť zvoliť bezpečné miesto pre predchádzanie, odhadnúť rýchlosť a vzdialenosť prichádzajúceho vozidla, dodržiavať zásadu vždy pred vstupom na vozovku sa zastaviť, rozhliadnuť sa a dať na javo zámer prejsť cez cestu, vstup na vozovku až po zastavení vozidla.	Žiak si vie určiť cieľ svojej cesty a zvoliť čo najbezpečnejšiu cestu k jeho dosiahnutiu. Prechádzanie po prechode pre chodcov.

3.5. Podmienky premávky na cestách

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výstupný štandard
Ohľaduplné správanie účastníkov cestnej premávky. Chápe nebezpečenstvo označované	Druhy ciest: hlavná a vedľajšia, diaľnica, hustota premávky, dopravná "špička", špeciálne cesty a pásy určené chodcom. Časti cesty (v meste - ulice):	Žiak dokáže rozlišovať hlavú cestu od vedľajšej. Poznajú nebezpečné

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

dopravnými značkami.	vozovka, krajnica, chodník, obrubník, nástupný ostrovček. Značenie nebezpečných miest dopravnými značkami.	miesta na ceste.
----------------------	--	------------------

3.6. Technické podmienky prevádzky dopravných prostriedkov

Hodnoty a postoje žiaka ako účastníka cestnej premávky	Obsahový štandard	Výstupný štandard
Rovnocenné postavenie vozidiel v cestnej premávke. Chápu význam dodržiavania stanovenej rýchlosti.	Druhy vozidiel: motorové a nemotorové vozidlá, osobné a nákladné automobily, verejné dopravné prostriedky (autobus, električka, trolejbus), motocykle, bicykle, traktory a poľnohospodárske vozidlá, prívesy. Bezpečné správanie sa v dopravných prostriedkoch, osobitne - používanie autosedačky a nastupovanie a vystupovanie (vrátane nácviku). Rýchlosť jazdy - pomalá, rýchla. Čím ťažšie vozidlo, tým dlhšie trvá, kým zastaví.	Žiaci poznajú dopravné prostriedky pohybujúce sa po pevnine, po vode, vo vzduchu. Vedia aká je dovolená rýchlosť v meste a na cestách.

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Z hľadiska riadenia vyučovania a uplatňovania vyučovacích metód odporúčame používať nové hravé a zážitkové spôsoby práce so žiakmi. V nižších ročníkoch napr. využívať prácu s omaľovánkami, hry zamerané na skvalitnenie prijímania a rozlišovania zmyslových vnemov,

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

tvorbu dopravných kalendárov - Bezpečný rok na ceste, dopravných novín, trojrozmerných objektov "Urob si svoje okolie bezpečnejšie ... ", nácvik dopravných pesničiek, hranie scénok, divadelných predstavení s dopravnou problematikou pre rodičov.

Mimoriadne dôležitú úlohu má nácvik vhodného a bezpečného dopravného správania v simulovaných i reálnych dopravných situáciách.

V metódach **participatívne** metódy (dialóg, diskusia), inscenačné metódy (metódy hrania rol), **brainstormingové** metódy (burza dobrých nápadov), **kognitívne metódy**, **zážitkové metódy**, **skúsenostné metódy** a pod.

Kým metódy výučby zachycujú vnútornú stránku výučby, vonkajšiu stránku tohto procesu je možné dosiahnuť vhodnými **formami výučby** v súlade s jej princípmi.

Na vyučovacích hodinách matematiky využijeme tieto formy výučby:

a) Metodické formy výučby - sú priamym prejavom danej metódy pri osvojovaní obsahu výučby. Ide tu o metodické usporiadanie obsahu výučby do účelnej formy. Demonštračné formy postupu činnosti - ukážky riešenia úloh, zostavenia plánu, ukážky predmetov, javov, zobrazení formy samostatnej práce, experimentálne a teoretické cvičenie, písomné a grafické práce, riešenie testu, počítačovej prezentácie.

b) Sociálne formy výučby

- pri týchto formách výučby ide o usporiadanie výučby vzhľadom k jej subjektom (učiteľovi a žiakom):

- frontálna práca
- individuálna práca
- skupinová práca

c) Organizačné formy výučby

- vyučovacia hodina
- záujmová činnosť, krúžok
- súťaž
- domáca práca

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania budeme používať tieto učebné zdroje:

Didaktická technika:

- počítačová učebňa s pripojením na internet, dataprojektorom,
- multimediálne CD.

Materiálne výučbové prostriedky:

- prezentácie,
- výučbové CD,
- ekukačné programy,
- literatúra.

Odborná literatúra:

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

M. Kožuchová a spol. : Dopravná výchova pre 1. a 2. ročník ZŠ, Bratislava SPN, Mladé letá 2009

P. Režucha – D. Zimányová: Chodím, chodíš, chodíme, Bratislava Orbis Pictus Istropolitana 1994

P. Režucha – D. Zimányová: Jazdím, jazdiš, jazdíme, Bratislava Orbis Pictus Istropolitana 1994

M. Fábryová a spol.: Bezpečne s Bezpečkom, Bratislava

Internetové zdroje:

www.infovekacik.infovek.sk

www.skodahrou.cz

www.zachranari.sk

<http://www.andrea-ucitelka.tym.cz/vychovy.html>

7. Hodnotenie predmetu

Predmet dopravná výchova sa bude v 3. ročníku hodnotiť formou slovného hodnotenia stupňami:

- Veľmi dobre
- Dobre
- Uspokojivo
- Neuspokojivo